

Kísérleti fizika 3. gyakorlat

Fajhő, körfolyamatok

Szükséges előismeretek: I. főtétel, mólhő, körfolyamat hatásfoka, hőerőgép, hűtőgép, hőszivattyú, Carnot-gép

F1. Általában a gázok belső energiája a hőmérséklettől és a térfogattól függ: $U = U(T, V)$. Adjuk meg egy ilyen gáz kvázisztatikus folyamatára a gáz mólhőjét!

F2. Ideális gázzal olyan termodinamikai folyamatot végzünk, melyben a gáz fajhője állandó. A gáz nyomásával és térfogatával kifejezve adjuk meg az ilyen állapotváltozás (politrop állapotváltozás) egyenletét, valamint a mólhő kifejezését is!

F3. Ideális gáz a $p(V) = p_0 - aV^2$ egyenletnek megfelelő folyamatot végzi. Mekkora a gáz mólhője erre a folyamatra?

F4. Ideális gázzal a következő körfolyamatot végzünk. Kezdetben a T_1 hőmérsékletű gáz nyomását állandó térfogaton addig növeljük, míg hőmérséklete $T_2 > T_1$ nem lesz. Ezután adiabatikusan kitágítjuk a gázt, amíg hőmérséklete ismét T_1 nem lesz, végül izotermikusan összenyomva visszavisszük a gázt a kezdeti állapotba.

a) Ábrázoljuk a folyamatot $p - V$ diagramon!

b) Határozzuk meg a körfolyamat hatásfokát T_1 és T_2 függvényében!

F5. Egy épület fűtésére az ún. dinamikus fűtést használjuk. Ennek során fűtőanyagot égetünk el egy

hőerőgép tűzszekrényében, melynek hőmérsékletét állandó T_1 hőmérsékleten tartjuk. A hőerőgép egy hőszivattyút működtet, amelynek alsó hőtartálya egy T_2 hőmérsékletű víze, felső hőtartálya pedig a hőerőgépet hűtő T hőmérsékletű víz, amely az épületet egyúttal fűti ($T_1 > T > T_2$). A hőerőgép és a hőszivattyú Carnot- illetve inverz Carnot-gépnek tekinthető. Határozzuk meg, mennyi hőt kap az épület, ha a fűtőanyag elégetése során Q_1 hő keletkezik!

F6. Egy hőerőgép két egyforma test között működik (pl. két víztartály között). A testek hőmérséklete kezdetben T_1 , illetve T_2 ($T_1 > T_2$), és mindkettő C hőkapacitású. A testek környezetében a nyomás nem változik, és halmazállapot-változások sem történnek.

a) Határozzuk meg a testek végső T hőmérsékletét, ha a hőerőgép az elvileg lehetséges maximális munkát végzi el működése során!

b) Adjuk meg az így nyerhető maximális munkát kifejező összefüggést!

F7. A kompresszoros hűtőgépben és fűtőgépben (hőszivattyúban) a zárt csőrendszerben áramló közeg (ammónia, freon) ciklusonként ugyanazt a termodinamikai körfolyamatot járja végig. Mitől függ hát, hogy a gép hűtő- vagy fűtőgépként működik?